Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
HE 72/2024 vp

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI SOSIAALI- JA TERVEYSALAN YHDISTYSTEN JA SÄÄTIÖIDEN RAHOITUKSESTA ANNETUN LAIN 5 §:N MUUTTAMISESTA

Hyvinvointiala HALI ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisesta asiasta. Lakiesityksen mukaan valtionavustusten takaisinperintä siirrettäisiin sosiaali- ja terveysministeriöltä Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) tehtäväksi.

Hyvinvointiala HALI ry tukee esitysluonnosta. Ehdotettu muutos selkeyttää ja todennäköisesti myös nopeuttaa takaisinperintäprosessia. On kuitenkin tärkeä huolehtia siitä, että järjestöjen oikeusturva ja valitusoikeudet toteutuvat tarkastustoiminnan ja takaisinperinnän ollessa saman organisaation vastuulla. Oikeutetut oikaisuvaatimukset eivät saisi edes teoriassa vaikuttaa viranomaisen suhtautumiseen avustuksen saajaan.

Järkevä takaisinperintä ja ennakkoratkaisut mahdollistavat säästöt seinistä

Sote-järjestöjen STEA-avustuksiin käytetään ensi vuonna lähes 80 miljoonaa euroa vähemmän kuin tänä vuonna. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi moni STEAn investointiavustusta toimitilan hankintaan saanut järjestö joutuu harkitsemaan toimitilan myymistä.

Jos toimitilan myy alle 20 vuotta sen hankkimisesta, joutuu järjestö palauttamaan STEAlle myyntihinnasta saman prosenttiosuuden, kuin se on saanut avustusta ostohintaan. Järjestöille voi olla kannattavampaa pysyä liian suurissa toimitiloissa, koska niiden myyminen ei ole takaisinperinnän takia kannattavaa. STEAlta pitäisi olla mahdollista saada takaisinperintään lievennystä etenkin, jos 20 vuoden käyttöajan umpeutuminen on lähellä. Tämä voitaisiin toteuttaa STEA:n antamilla ennakkoratkaisuilla.

Myös toimitilojen perusparannuksiin saatavat avustukset aiheuttavat vastaavaa lukkiutumisvaikutusta. Jos toimitila on ollut myyntihetkellä alle 10 vuotta käytössä, perii STEA avustuksen takaisin täysimääräisenä. 10–20 vuoden välillä takaisinperinnän osuus pienenee portaittain. Takaisinperinnän lievennykset ja STEAn antamat ennakkoratkaisut voisivat vapauttaa pääomaa järjestöjen seinistä niiden toimintaan.

Moni vuokratiloissa toimiva järjestö harkitsee edullisempiin tiloihin siirtymistä. STEAn käytäntö on ollut, että kustannuserien toteumassa voi olla 10–15 prosentin muutos suhteessa avustuspäätöksen pohjana olleeseen budjettiin. STEAn olisi hyvä ottaa vähintään väliaikaisesti voimaan käytäntö, jossa esimerkiksi toimitilojen osalta voitaisiin tehdä suuremmatkin säästöt ilman, että avustus peritään takaisin. Lisäksi STEAlta olisi hyvä saada ennakkoratkaisuja siitä, voidaanko kertyneitä säästöjä käyttää järjestöjen aikomiin uusiin kohteisiin.

Takaisinperittävän avustuksen koron on oltava kohtuullinen. Takaisinperinnässä sovellettava korko on HALIn käsityksen mukaan valtion peruskorko (tällä hetkellä 3,75 prosenttia) lisättynä kolmella prosentilla. Korko on siis tällä hetkellä 6,75 prosenttia. Korkoa on syytä tarkistaa merkittävien avustusleikkausten yhteydessä vähintään väliaikaisesti alaspäin.

Lisätiedot:

Joel Kuuva

pääekonomisti
050 414 6444
joel.kuuva@hyvinvointiala.fi
Hyvinvointiala HALI ry